

(בא) משנה: הלוקח עובר חמורו של נכרי והמוכר לו, אף על פי שאינו רשאי, המשתתף לו, והמקבל הימנו, והנותן לו בקבלה, פטור מן הבכורה, שנאמר: (במדבר ג:יג) "בישראל" - אבל לא באחרים:

גמרא: גכל הני למה לי? אצריכי! דאי תנא "לוקח", הוה אמינא: משום דקא מייתי לה לקדושה - אבל מוכר, דקא מפקע לה מקדושה, אימא ליקנסיה - קמשמע לן!

גוהמשתתף לו, למה לי? אלאפוקי מד**רבי יהודה**, דאמר שותפות נכרי חייבת בבכורה - קמשמע לן דפטורה מן הבכורה! גוהמקבל למה לי? אמשום דקא בעי למיתני "והנותן לו בקבלה"! גוהנותן לו בקבלה, למה לי? אאיצטריך! - סלקא דעתך אמינא: הואיל ועיקר בהמה דישראל היא, ליקנסיה, דלמא אתי לאיחלופי בבהמה אחריתי - קמשמע לן!

תנן התם: **ר' יהודה** מתיר בשבורה; **בן בתירא** מתיר בסוס. איבעיא להו: געובר, מה לי? - אמר **רב יהודה**: טעמא דר' יהודה התם דשרי, משום דשבורה - עובר נמי שבור הוא - או דלמא, שבורה לאו היינו אורחיה, אבל עובר, כיון דהיינו אורחיה, לאו שבור הוא?

{תא שמע: "והמוכר לו, אף על פי שאינו רשאי" - ולא פליג ר' יהודה! אוליטעמיד, "המשתתף לו והמקבל ממנו והנותן לו בקבלה", דלא קתני, הכי נמי דלא פליג?! - אלא פליג ולא קתני - הכא נמי, פליג ולא קתני!

{תא שמע: **ר' יהודה** אומר: המקבל בהמה מן הגוי וילדה, מעלין אותו בשוויו ונותן חצי דמיו לכהן. והנותן לו בקבלה, אף על פי שאינו רשאי, קונסים אותו עד עשרה בדמיו, ונותן כל דמיו לכהן - **(בב)** מאי? לאו אעובר! אלא! אבהמה! גוהא "דמיו" קתני? אתני "דמיה" גוהא "נותן כל דמיו לכהן" קתני, ואי בהמה, כהן מאי עבידתיה?! אהכא במאי עסקינן? כגון דיהיב ליה בהמה מעברתא לפטומה, דמיגו דקנסינן ליה אבהמה, קנסינן ליה אעובר!

{אמר **רב אשי** תא שמע: **רבי יהודה** מתיר בשבורה, מפני שאינה יכולה להתרפאות - הא יכולה להתרפאות, אסר! והא, עובר נמי כיכול להתרפאות דמי - שמע מינה!

ואיכא דמתני לה אמתניתין: והמוכר לו, אף על פי שאינו רשאי - ^ לימא: מתניתין דלא כרבי יהודה, דתנן: רבי יהודה מתיר בשבורה! אפילו תימא רבי יהודה, שבורה לאו היינו אורחיה -

עובר היינו אורחיה!

{תא שמע: **רבי יהודה** אומר: המקבל בהמה מן הגוי וילדה, מעלין אותו בשויו ונותן חצי דמיו לכהן. והנותן לו בקבלה, אף על פי שאינו רשאי, קונסין אותו עד עשרה בדמיו, ונותן כל דמיו לכהן - מאי? לאו אעובר? כלא! אבהמה! וזה "דמיו" קתני? אתני "דמיה"! וזה "נותן כל דמיו לכהן" קתני, ואי בהמה, כהן מאי עבידתיה?! אהכא במאי עסקינן? כגון דיהיב בהמה מעברתא לפטומה, דמיגו דקנסינן ליה אבהמה, קנסינן ליה אעובר!

{אמר **רב אשי**: תא שמע: **ר' יהודה** מתיר בשבורה, מפני שאינה יכולה להתרפאות - הא יכולה להתרפאות, אסור! והאי נמי, כיכול להתרפאות דמי - שמע מינה!

איבעיא להו: מכר בהמה לעובריה, מאי? - תיבעי לר' יהודה תיבעי לרבנן - תיבעי לרבי יהודה: עד כאן לא קא שרי ר' יהודה אלא בשבורה, דלא אתיא לאיחלופי, אבל שלמה, דאתיא לאיחלופי, אסור! או דלמא: ומה שבורה, דפסקה מיניה, וכל שכן שלמה, דלא פסקה מיניה. תיבעי לרבנן: עד כאן לא קאסרי רבנן אלא בשבורה, דפסקה מיניה, אבל שלמה, דלא פסקה מיניה, שרו. או דלמא: ומה שבורה, דלא אתיא לאיחלופי, אסרי, וכל שכן שלמה, דאתיא לאיחלופי?

{וטעמא דרבנן משום הכי הוא?! ~והתניא: אמרו לו לרבי יהודה: והלא מרביעין עליה ויולדת - אלמא, משום עובריה הוא! אהכי קאמרו ליה: טעמא דידן משום דאתיא לאיחלופי בבהמה - *אלא את, מאי טעמא שרית?! משום דאין יכולה להתרפאות, כמאן דזבנה לשחיטה דמי! - והלא מרביעין עליה ויולדת, וכיון דמרביעין עליה ויולדת, משהא לה?! *אומר להו: לכשתלד! דלא מקבלת זכר!

{תא שמע: והנותן לו בקבלה - ולא קתני "אף על פי שאינו רשאי" אוליטעמיד, "המשתתף לו", דלא קתני, הכי נמי דרשאי! והא אמר **אבה דשמואל**: אסור לאדם שיעשה שותפות עם הגוי, שמא יתחייב לו שבועה ונשבע לו בשם עבודה זרה שלו, והתורה אמרה: (שמות כג) "לא ישמע על פיך!" - אלא תנא מכירה, והוא הדין לשותפות - הכי נמי, תנא מכירה, והוא הדין לקבלנות! ומאי שנא מכירה דנקט? דעיקר מכירה היא!

{תא שמע: **רבי יהודה** אומר: המקבל בהמה מן הגוי וילדה, מעלין אותו בשויו ונותן חצי דמיו לכהן; והנותן בקבלה, אף על פי שאינו רשאי, קונסין אותו עד עשרה בדמיו, ונותן כל דמיו לכהן. **וחכמים** אומרים: כל זמן שיד גוי באמצע, פטורה מן הבכורה - (**ג**, **א**) מאי? לאו אבהמה?! כלא! אעובר! ~דיקא נמי דקתני: קונסין

אותו עד עשרה בדמיו - שמע מינה!

מסייעא ליה לריש לקיש, דאמר **ריש לקיש**: המוכר בהמה גסה לגוי, קונסין אותו עד עשרה בדמיה.

דוקא או לאו דוקא?

תא שמע: דאמר **רבי יהושע בן לוי**: המוכר עבדו לגוי, קונסין אותו עד מאה בדמיו! אשאני עבד, דכל יומא ויומא מפקע ליה ממצות!

ואיכא דאמרי: אמר **ריש לקיש**: המוכר בהמה גסה לגוי, קונסין אותו עד מאה בדמיה {תנן: והנותן לו בקבלה, אף על פי שאינו רשאי, קונסין אותו עד עשרה בדמיה?!} <מכירה פסקה מיניה, קבלנות לא פסקה מיניה!

דוקא או לאו דוקא?

תא שמע: דאמר **ר' יהושע בן לוי**: המוכר עבדו לגוי, קונסין אותו עד עשרה בדמיו! אשאני עבד, דלא הדר ליה! בהמה, מאי טעמא? משום דקא הדרא ליה! {ניקנסיה טפי חד?} | אלא עבד, מילתא דלא שכיחא היא, וכל מילתא דלא שכיחא, לא גזרו ביה רבנן

וחכמים אומרים: כל זמן שיד הנכרי באמצע, פטורה מן הבכורה -- אמר **רבי יהושע**: ושניהם מקרא אחד דרשו: (שמות יג) "כל בכור" - רבנן סברי: "בכור" - מקצת בכור משמע - כתב רחמנא: "כל" - עד דאיכא כוליה. ורבי יהודה סבר: "בכור" - כוליה בכור משמע. כתב רחמנא: "כל", דאפילו כל דהוא

איבעית, אימא: דכולי עלמא "בכור" רובא משמע. מר סבר "כל" משמע למלווי אתא, ומר סבר לגרועי אתא

גוכמה תהא שותפות של גוי ותהא פטורה מן הבכורה? אמר **רב הונא**: אפילו אזנו. מתקיף לה **רב נחמן**: ולימא ליה: שקיל אזנך וזיל!

איתמר: **רב חסדא** אמר: דבר שעושה אותו נבלה, ו**רבא** אמר: דבר שעושה אותו טריפה - גבמאי קמיפלגי? <בטריפה חיה! למאן דאמר "דבר שעושה אותו טריפה", קסבר טריפה אינה חיה, ולמאן דאמר "דבר שעושה אותו נבלה", אבל טריפה, חיה

אמרוה רבנן קמיה **דרב פפא**: הא דרב הונא ורב חסדא ורבא לא פליגי - הא בו, הא באמו. אמר להו **רב פפא**: מאי שנא בו, דבעינן "כל בכור" וליכא - אמו נמי, בעינן (שמות לד) "כל מקנד תזכר" וליכא?! אלא לא שנא!

{מתקיף לה **מר בר רב אשי**: מאי שנא מנפלים, דאף על גב דלאו

בני חיותא נינהו, קדשי, דאמר מר: (שמות יג) "פטר שגר בהמה" - שגר בבהמה? אהתם, כיון דלא עריבו בהו חולין, קרינא בהו "בבהמה ... כל בכור"; הכא, כיון דעריבו בהו חולין, לא קרינא בהו "כל בכור"!

ר' אלעזר לא על לבי מדרשא. אשכחיה ל**רבי אסי**. אמר ליה: מאי אמור רבנן בי מדרשא? אמר ליה: (**ג,ב**) הכי אמר **רבי יוחנן**: אפילו מום קל

והדתנן: רחל שילדה מין עז, ועז שילדה מין רחל, פטורה מן הבכורה. ואם יש בו מקצת סימנין, חייב - מום קבוע הוי לשחוט עליו

{בשלמא מום קל, קא משמע לן כדרב הונא, ולאפוקי מדרב חסדא ורבא - אלא מום קבוע, מאי קא משמע לן?! ^ דכיון דאישתני, הוה ליה מומא?! - תנינא: ופיו דומה כשל חזיר, הרי זה מום! ^ וכי תימא: התם נשתנה בדבר שאין במינו קדוש בבכורה, הכא נשתנה בדבר שבמינו קדוש בבכורה - הא נמי תנינא: עינו אחת גדולה ואחת קטנה ~ ותנא: גדולה - גדולה כשל עגל, וקטנה - קטנה כשל אווז ~ בשלמא קטנה כשל אווז, אין במינו קדוש בבכורה - אלא גדולה כשל עגל, יש במינו קדוש בבכורה! - אלא לאו משום דאמרינן: כיון דאישתני, הוה ליה מומא?! כלא! משום דהוה ליה שרוע!

~ הכי נמי מסתברא, דתנן: מומין אלו, בין קבועין בין עוברין, פוסלין; יתר עליהן אדם: עיניו, שתיהן גדולות, שתיהן קטנות - גבי אדם הוא דכתיב: (ויקרא כב) "איש איש מזרע אהרן" - דבעינן איש שוה בזרעו של אהרן - אבל בהמה, שתיהן גדולות שתיהן קטנות, נמי לא הוי מומא - אחת גדולה ואחת קטנה, מאי טעמא? אי משום שינוי, אפילו שתיהן גדולות שתיהן קטנות נמי - אלא לאו משום דהוה ליה שרוע! כלא! לעולם אימא לך משום שינוי - שינוי הוי מומא, ודקא קשיא לך "אפילו שתיהן גדולות שתיהן קטנות", התם, אי מחמת בריותא יתירא, תרווייהו בעי למיברא, אי מחמת כחישותא יתירא, תרווייהו בעי מיכחש!

ההיא גיורתא דהוו מסרין לה אחי חיותא לפטומה. אתאי לקמיה **דרבא**. אמר לה: לית דחש לה להא דרבי יהודה דאמר שותפות גוי חייבת בבכורה!

רב מרי בר רחל הויה ליה ההיא חיותא. הוה מקנה לאודנייהו לגוי, ואסר להו בגיזה ועבודה, ויהיב להו לכהנים, וכלאי חיותא דרב מרי בר רחל

{וכי מאחר דאסר להו בגיזה ועבודה ויהיב להו לכהנים, אמאי מקנה להו לאודנייהו לגוי? <דלמא אתי בהו לידי תקלה! >אי הכי, מאי טעמא כלו חיותא דרב מרי? <משום דמפקע להו מקדושתיהו! >והאמר **רב יהודה**: מותר לאדם להטיל מום בבכור קודם שיצא לאויר העולם! <? >התם, מקדושת מזבח קא מפקע ליה - מקדושת כהן לא מפקע ליה - הכא, אפילו מקדושת כהן קא מפקע ליה! <אואיבעית, אימא: >רב מרי בר רחל ידע לאקנויי קנין גמור, וחזי ליה איניש אחרינא, ואזיל ועביד, וסבר רב מרי: מילתא הוא דעבד, ואתי בה לידי תקלה!

משנה: כהנים ולוים פטורין מקל וחומר: אם פטרו את של ישראל במדבר, דין הוא שיפטרו את של עצמן

(ד,א) גמרא: {אינהו פטרי? >אדם, אדם פטר; בהמה, בהמה פטרה, דכתיב: (במדבר ג) "קח את הלויים תחת בכור בבני ישראל ואת בהמת הלויים תחת בהמתם" <אמר **אביי**: הכי קאמר: >כהנים ולוים, פטורין בהמתם מקל וחומר: אם הפקיעה בהמתם של לויים בהמה של ישראל במדבר, דין הוא שתפקיע את של עצמן!

{אמר ליה **רבא**: והא "פטרו" אינהו קתני! ועוד, אם איתא, אפילו מבכור בהמה טהורה נפטרו! אלמה תנן: לא נפטרו מבכור בהמה טהורה, אלא מפדיון הבן ופטר חמור | <אלא אמר **רבא**: הכי קתני: >כהנים ולוים פטרו הן עצמן מקל וחומר: אם הפקיעה קדושתן של לויים קדושת של ישראל במדבר, לא יפקיע את של עצמן! <? >אשכחן אדם - בהמה טמאה מנלן? אמר קרא: (במדבר יח) "אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה" - כל שישנו בבכור אדם, ישנו בבכור בהמה טמאה, וכל שאינו בבכור אדם, אינו בבכור בהמה טמאה

{אמר ליה **רב ספרא לאביי**: לדידך, דאמרת בהמתם, בן לוי דהוה ליה שה דאפקע, ליפקע - דלא הוה ליה שה דליפקע, לא ליפקע! >בין לדידך בין לרבא, בן חדש דאפקע, ליפקע - פחות מבן חדש, דלא אפקע, לא ליפקע! >לויא לא תיפקע - אלמה אמר **רב אדא בר אהבה**: לויא שילדה, בנה פטור מחמש סלעים! <? >אהא לא קשיא! <דמר **בריה דרב יוסף** משמיה **דרבא** דאמר: "פטר רחם" - בפטר רחם תלה רחמנא!

{ואהרן, שלא היה באותו מנין, לא ליפקע! > - דתניא: למה נקוד על אהרן שבחומש הפקודים? שלא היה באותו מנין! <? >אמר קרא: "הלויים" - הוקשו כל הלויים זה לזה! >כהנים מנלן? <כדרבי יהושע בן לוי, דאמר **ר' יהושע בן לוי**: בעשרים וארבעה מקומות נקראו כהנים לויים, וזה אחד מהן: (יחזקאל מד) "והכהנים הלויים בני צדוק"

(ד,ב) גולדורות מנלן? אמר קרא: (במדבר ג) "והיו לי הלויים" - "והיו" - בהווייתן יהו! גוממאי דבשה? אמר **רב חסדא**: נאמר "כסף" לדורות ונאמר "שה" לדורות - מה כסף האמור לדורות, בו פדו לדורות, בו פדו לאותה שעה - אף שה האמור לדורות, בו פדו לדורות, בו פדו באותה שעה! {מה לכסף, שכן פודין בו הקדשות ומעשר שני?! | אלא אמר קרא: (במדבר יח) "אך פדה תפדה את בכור האדם, ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה" - מה בכור אדם, לא חלקת בין לדורות בין לאותה שעה בכסף - אף בהמה טמאה, לא תחלוק בו בין לדורות בין לאותה שעה בשה!

אמר **ר' חנינא**: שה אחד של בן לוי פטר כמה פטרי חמורים מישראל. אמר **אביי**: תדע, שהרי מנה הכתוב עודפים באדם, ולא מנה עודפין בבהמה! {ממאי? דילמא לא הוי נפיש להו בהמות טובא?! לא סלקא דעתך, דכתיב: (במדבר לב) "ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד!" {דילמא אפילו הכי, פשוטים דלויים הוו קיימי לבהדי בכורי ישראל?! אמר קרא: (במדבר ג) "ואת בהמת הלויים תחת בהמתם" - בהמה אחת תחת בהמות הרבה! {ואימא: (יונה ד) "בהמה רבה"?! אם כן, ליכתוב קרא או "בהמה תחת בהמה" או "בהמתם תחת בהמתם" - מאי "בהמת תחת בהמתם"? שמע מינה: חד פטר טובא!

אמר **רבא**: אף אנן נמי תנינא: ופודה בו פעמים הרבה. ור' חנינא, טעמא דמתניתין מפרש, והכי קאמר: מאי טעמא פודה בו פעמים הרבה? משום דשה אחד של בן לוי פוטר כמה פטרי חמורים של ישראל!

איתמר: **ר' יוחנן** אמר: קדשו בכורות במדבר. **וריש לקיש** אמר: לא קדשו בכורות במדבר. ר' יוחנן אמר: קדשו בכורות במדבר, דרחמנא אמר ליקדשו, כדכתיב: (שמות יג) "קדש לי כל בכור". וריש לקיש אמר: לא קדשו בכורות במדבר, מדכתיב: (שמות יג) "והיה כי יביאך" וכתב בתריה "והעברת" - מכלל דמעיקרא לא קדוש!

{איתיביה רבי יוחנן לריש לקיש: עד שלא הוקם המשכן, היו במות מותרות ועבודה בבכורות! אמר ליה: באותן שיצאו ממצרים! - הכי נמי מסתברא, דאי לא תימא הכי, בן שנה בר מיעבד עבודה הוא?! ודקארי לה, מאי קארי לה? הכי קא קשיא ליה: {אי אמרת בשלמא, דלא פסיק קדושתיהו, הנך דמעיקרא נמי לא פקעא קדושתיהו - אלא אי אמרת דפסק קדושתיהו, הנך דמעיקרא נמי פקעא ליה קדושתיהו! ואידך: דקדוש, קדוש, דלא קדוש, לא קדוש!

{איתיביה: אותו היום שהוקם המשכן קרבו להם בישראל נדרים ונדבות, חטאות ואשמות, בכורות ומעשרות! אהכי נמי באותן שיצאו ממצרים ~ומינה: אותו היום הוא דקרוב, מיכן ואילך לא קרוב

איכא דאמרי: {איתיביה ריש לקיש לר' יוחנן: אותו היום שהוקם המשכן קרבו להם ישראל נדרים ונדבות, חטאות ואשמות, בכורות ומעשרות - אותו היום אין, מיכן ואילך לא! אימא: מאותו היום ואילך. ומאי קמשמע לן? מאותו היום אין, מעיקרא לא - אלמא חובות בבמה לא קרוב!

{תא שמע: נמצאת אתה אומר: בשלשה מקומות קדשו בכורות לישראל: במצרים ובמדבר ובכניסתן ישראל לארץ. במצרים מהו אומר? (שמות יג) "קדש לי כל בכור"; במדבר הוא אומר: (במדבר ח) "כי לי כל בכור"; בבני ישראל בכניסתם לארץ הוא אומר: "והיה כי יביאך ... והעברת!"

אמר **רב נחמן בר יצחק**: בשלשה מקומות הוזהרו על הבכורות ליקדש ולא קדשו! {ובמצרים נמי לא קדוש? הא קאמרינן דקדוש! אהכי קאמר: מהן קדשו ומהן לא קדשו!

{מתקיף לה **רב פפא**: ובמדבר לא קדשו?! והכתיב: (במדבר ג) "פקוד כל בכור זכר לבני ישראל!" |אלא אי איתמר, הכי איתמר: **רבי יוחנן** אמר: קדשו ולא פסקו, **וריש לקיש** אמר: קדשו (**ה,א**) ופסקו

{בשלמא ריש לקיש, כדאמר טעם, אלא לר' יוחנן, מאי טעמא? אמר **ר' אלעזר**: ר' יוחנן חזאי בחילמא דמילתא מעליתא אמינא. אמר קרא: "לי יהיו" - בהוייתן יהו! {ורבי יוחנן, "והיה כי יביאך ... והעברת" מאי עביד ליה? אההוא מיבעי ליה לכדתנא **דבי רבי ישמעאל**: עשה מצוה זו, שבשבילה תיכנס לארץ!

אמר ליה **רב מרדכי לרב אשי**: אתון הכי מתניתו לה; אנן איפכא מתנינן לה: **רבי יוחנן** אמר: לא קדשו בכורות במדבר, **וריש לקיש** אמר: קדשו בכורות במדבר. אמר ליה: גואפכית נמי תיובתא, ואפכיתו לה להא דרבי אלעזר? אמר ליה: לא קדשו - לא הוצרכו ליקדש! {אי הכי, היינו דידן? אקמשמע לן: חייב אדם לומר בלשון רבו!

שאל קונטרקוס השר את **רבן יוחנן בן זכאי**: גבפרטן של לויים אתה מוצא עשרים ושנים אלף ושלוש מאות; בכללן אתה מוצא עשרים ושנים אלף - ושלוש מאות להיכן הלכו?! אמר ליה: אותן שלש מאות בכורות היו, ואין בכור מפקיע בכור! גמאי טעמא? אמר **אביי**: דיו לבכור שיפקיע קדושת עצמו!

ועוד שאלו: ׀בגיבוי כסף אתה מוצא מאתים ואחת ככר ואחת עשרה מנה, דכתיב: (שמות לח:כו) בקע, לגלגלת, מחצית השקל בשקל הקדש, לכל העבר על הפקדים, מבן עשרים שנה ומעלה, לשש מאות אלף ושלוש אלפים, וחמש מאות וחמשים" ובנתינת הכסף אתה מוצא מאת ככר, דכתיב: (שמות לח:כז) ויהי מאת ככר הכסף, לצקת את אדני הקדש, ואת אדני הפרכת, מאת אדנים למאת הככר, ככר לאדן" - משה רבכם גנב היה, או קוביוסטוס היה, או אינו בקי בחשבונות! - נתן מחצה, ונטל מחצה, ומחצה שלם לא החזיר! אמר לו: משה רבינו גיזבר נאמן היה, ובקי בחשבונות היה, ומנה של קודש כפול היה!

{הוי בה **רב אחאי**: מאי קא קשיא ליה? "ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקדש, ואת אדני הפרכת, מאת אדנים למאת הככר, ככר לאדן" - הנך לצקת, ואינך בי גזא! כתב קרא אחרינא: (שמות לח:כה) "וכסף פקודי העדה, מאת ככר ואלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל בשקל הקדש"

{ודקאמר ליה "מנה של קודש כפול היה", מנא ליה? אילימא מיניה, שהרי כאן שבעים ואחד מנה (שמות לח) "ואת האלף ושבע מאות וחמשה ושבעים עשה וויס לעמודים" ולא מנאן הכתוב אלא בפרוטרוט, ואם איתא, "מאה ואחד ככר ואחת עשרה מנה" מיבעי ליה! - אלא מדלא מנאן הכתוב אלא בפרוטרוט, שמע מינה: מנה של קודש כפול היה!

{ודילמא כללי קחשיב בככרי, פרטי לא קא חשיב בככרי? |אלא מהכא: (שמות לח) "ונחושת התנופה שבעים ככר ואלפים וארבע מאות שקל", שהרי כאן תשעים וששה מנה, ולא מנאן הכתוב אלא בפרוטרוט - שמע מינה: מנה של קודש כפול היה!

{ודילמא פרטא רבה קא חשיב בככרי, פרטא זוטא לא קחשיב בככרי? אלא אמר **רב חסדא**: מהכא: (יחזקאל מה) "והשקל עשרים גרה, עשרים שקלים, חמשה ועשרים שקלים, עשרה וחמשה שקל, המנה יהיה לכם" (ה**ב**) והא מאתן וארבעין הויין, אלא שמע מינה: מנה של קודש מנה כפול היה; ושמע מינה: מוסיפין על המדות, ואין מוסיפין יתר על שתות; ושמע מינה: שתותא מלבר

אמר **ר' חנינא**: שאלתי את **ר' אלעזר** בבית מותבא רבא: מה נשתנו פטרי חמורים מפטרי סוסים וגמלים? אמר לי: גזירת הכתוב היא! ועוד, שסייעו ישראל בשעת יציאתם ממצרים, שאין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים!

ועוד שאלתיו: מאי לשון "רפידים"? ואמר לי: "רפידים" שמה! כתנאי: **ר' אליעזר** אומר: "רפידים" שמה; **ר' יהושע** אומר: שריפו

עצמן מדברי תורה. וכן הוא אומר: (ירמיהו מז) "לא הפנו אבות אל בנים מרפיון ידיים"

ועוד שאלתיו: מאי לשון "שטים"? ואמר לי: "שטים" שמה! כתנאי: ר' אליעזר אומר: "שטים" שמה, רבי יהושע אומר: שנתעסקו בדברי שטות. (במדבר כה) "ותקראן לעם לזבחי אלהיהן" - רבי אליעזר אומר: ערומות פגעו בהן; ר' יהושע אומר: שנעשו כולן בעלי קריין

משנה: פרה שילדה מין חמור, וחמור שילדה כמין סוס, פטורה מן הבכורה, שנאמר: (שמות יג) "פטר חמור" (שמות לד) "פטר חמור" שני פעמים - עד שיהא היולד חמור והנולד חמור. ומה הם באכילה? בהמה טהורה שילדה כמין בהמה טמאה, מותר באכילה; וטמאה שילדה כמין בהמה טהורה, אסור באכילה, שהיוצא מן הטמא, טמא, והיוצא מן הטהור טהור

גמרא: תנן התם: רחל שילדה מין עז, ועז שילדה מין רחל, פטור מן הבכורה. ואם יש בו מקצת סימנין, חייב -- זמנא הני מילי? אמר רב יהודה: דאמר קרא: (במדבר יח) "אך בכור שור" - שיהא הוא שור ובכורו שור; "בכור כשב" - שיהא הוא כשב ובכורו כשב; "בכור עז" - שיהא הוא עז ובכורו עז - יכול אפילו יש בו מקצת סימנין? תלמוד לומר: "אך" - חלק! והא תנא "פטר" "פטר" קנסיב לה לפרה?! אהוא דאמר כרבי יוסי הגלילי, דתניא: ר' יוסי הגלילי אומר: "אך בכור שור" - עד שיהא הוא שור ובכורו שור; "בכור כשב" - עד שיהא הוא כשב ובכורו כשב; "או בכור עז" - עד שיהא הוא עז ובכורו עז - יכול אפילו יש בו מקצת סימנין? תלמוד לומר: "אך" חלק!

זבמאי קמיפלגי? אתנא דידן סבר: גלי רחמנא בקדושת דמים, והוא הדין בקדושת הגוף. ור' יוסי סבר: גלי רחמנא בקדושת הגוף, והוא הדין בקדושת דמים, וגמר קדושת דמים מקדושת הגוף

זותנא דידן, האי "בכור" "בכור" מאי עביד ליה? <מיבעי ליה לכדר' יוסי בר' חנינא, דאמר ר' יוסי בר' חנינא: למה נאמר אימורין בבכור שור, אימורין בבכור כשב, אימורין בבכור עז? צריכא! דאי כתב רחמנא בבכור שור, שכן נתרבה בנסכים; כשב, שכן נתרבה באליה; בעז, שכן נתרבה אצל עבודה זרה ביחיד! {חדא מחדא לא אתיא - תיתי חדא מתרתני?! <בהי לא ליכתוב? ^ לא ליכתוב רחמנא בשור ותיתי מהנד? - מה להנד, שכן נתרבו אצל פסחים! ^ לא ליכתוב בכשב, ותיתי מהנד? - מה להנד, שכן נתרבו אצל עבודה זרה בציבור! ^ לא ליכתוב רחמנא בעז, ותיתי מהנד?! - מה להנד, שכן יש בהן צד רבוי אצל מזבח! הילכך צריכי!

%ורבי יוסי הגלילי: אם כן, ליכתוב קרא "אך בכור שור כשב ועז"
- "בכור ... בכור" למה לי? אלא לאו שמע מינה: עד שיהא הוא
שור ובכורו שור!

גורבי יוסי הגלילי, האי "פטר חמור" "פטר חמור" מאי עביד ליה?
מיבעי ליה לכדתניא: ר' יוסי הגלילי אומר: מתוך שנאמר: (במדבר
יח) "אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה
תפדה", שומע אני: אפילו פטרי סוסים וגמלים - תלמוד לומר:
"פטר חמור" - פטר חמור אמרתי לך, ולא פטרי סוסים וגמלים!
ועדיין אני אומר: פטרי חמור בשה - פטרי סוסים וגמלים בכל
דבר - (ו,א) תלמוד לומר: "פטר חמור" "פטר חמור" שני פעמים -
פטרי חמורים אמרתי לך, ולא פטרי סוסים וגמלים!

פריך רב אחאי: אי כתב רחמנא חד, הוה אמינא: דבר שהיה
בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על
הכלל כולו יצא, ולעולם בשה - כתב רחמנא "פטר חמור" אחרינא
- פטרי חמורים, ולא פטרי סוסים וגמלים! {ואימא: מעטינהו
משה, ולעולם בכל דבר? אם כן, לכתוב רחמנא "פטר חמור
תפדה בשה" ו"חמור תפדה בשה" - "פטר חמור תפדה בשה"
"פטר חמור תפדה בשה" למה לי? פטרי חמורים אמרתי לך, ולא
פטרי סוסים וגמלים!

ותנא דידן, למעוטי סוסים וגמלים מנא ליה? אמר רב פפא:
(שמות לד) "כל מקנך תזכר" - כלל; "שור ושה וחמור" - פרט;
כלל ופרט, אין בכלל אלא מה שבפרט - שור ושה וחמור אין,
מידי אחרינא לא! %ורבי יוסי הגלילי: "פטר" הפסיק הענין!
%ורבנן: וי"ו הדר ערביה קרא! %ור' יוסי הגלילי: לא לכתוב לא
וי"ו ולא "פטר"! %ורבנן: אידי דהא קדושת דמים והא קדושת
הגוף, פסיק להו והדר עריב להו!

גאיבעיא להו: פרה שילדה מין חמור, ויש בו מקצת סימנין, מהו?
- עז שילדה מין רחל, ורחל שילדה מין עז, דכי יש מקצת סימנין
חייבת בבכורה, דהא טהורה והא טהורה, הא קדושת הגוף והא
קדושת הגוף - הכא, דהא טמאה והא טהורה, הא קדושת הגוף
והא קדושת דמים, לא? או דלמא: כיון דאידי ואידי בני מיקדש
בבכורה, קדוש?

גואם תמצא לומר: כיון דאידי ואידי מיקדש בבכורה, קדוש -
חמור שילדה מין סוס, מהו? הכא ודאי לא בת מיקדש בבכורה
הוא? או דלמא: כיון דמין טמאה הוא, קדוש?

גאם תמצא לומר: כיון דמין טמאה הוא, קדוש - פרה שילדה מין
סוס מהו? הכא ודאי, הא טהורה והא טמאה, הא בת מיקדש
בבכורה והא לא בת מיקדש בבכורה? או דלמא: סימנין מילתא

היא?

{תא שמע: בהמה טהורה שילדה מין בהמה טמאה, פטורה מן הבכורה. אם יש בו מקצת סימנין, חייבת בבכורה - מאי? לאו אפילו פרה שילדה מין סוס? אלא! פרה שילדה מין חמור!

{תא שמע: פרה שילדה מין חמור, וחמור שילדה מין סוס, פטורה מן הבכורה. אם יש בו מקצת סימנין, חייבת בבכורה - מאי? לאו אתרוייהו? אלא! אפרה שילדה מין חמור, אבל חמור שילדה מין סוס, למאי קתני לה? לפטורא!

{פשיטא! השתא: ומה פרה שילדה מין חמור, דאידי ואידי בני מיקדש בבכורה נינהו, אמרת: אם יש בו מקצת סימנין, אין, ואי לא, לא - חמור שילדה מין סוס מיבעיא?! <איצטריך! סלקא דעתך: התם הוא, דיש לה קרנים והא אין לה קרנים; הא פרסותיה סדוקות והא פרסותיה קלוטות - אבל הכא, דאידי ואידי אין לה קרנים, אידי ואידי פרסותיה קלוטות, אימא: חמור אדום בעלמא הוא - קמשמע לן!

ומה הם באכילה? בהמה טהורה שילדה כמין בהמה טמאה, מותר באכילה; וטמאה שילדה כמין בהמה טהורה, אסור באכילה -- גלמה לי למיתני "שהיוצא"? אסימנא בעלמא הוא, דלא תיחלף לך, דלא תימא: זיל בתריה דידיה, והאי טהור מעליא הוא, והאי טמא מעליא הוא, אלא זיל בתר אימיה!

גמנא הני מילי? <דתנו רבנן: (ויקרא יא) "אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה" - יש לך שהוא מעלה גרה ומפריס פרסה, ואי אתה אוכלו. ואיזה? זה טהור שנולד מן הטמא! גאו אינו אלא טמא הנולד מן הטהור? ומאי "ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה"? (ו**ב**) הכי קאמר: דבר הבא ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה לא תיכול? אתלמוד לומר: (ויקרא יא) "גמל טמא הוא" - הוא טמא, ואין טמא הנולד מן הטהור טמא, אלא טהור! **רבי שמעון** אומר: (ויקרא יא) "גמל" (דברים יד) "גמל" שני פעמים, אחד גמל הנולד מן הגמלה, ואחד גמל הנולד מן הפרה!

גורבנן, האי "גמל" "גמל" מאי עבדי ליה? אחד לאסור עצמו וחד לאסור חלבו! גור' שמעון, לאסור חלבו מנא ליה? אנפקא ליה מ"את הגמל"! גורבנן, אתים לא דרשי! כדתניא: **שמעון העמסוני** היה דורש כל את ואת שבתורה. כיון שהגיע (דברים ד) ל"את ה' אלהיך תירא" פירש. אמרו לו תלמידיו: רבי! כל אתין שדרשת, מה תהא עליהם? אמר להם: כשם שקבלתי שכר על הדרישה, כך אני מקבל שכר על הפרישה! עד שבא **רבי עקיבא** ולימד: "את ה' אלהיך תירא" - לרבות תלמידי חכמים!

{אמר ליה **רב אחא בריה דרבא לרב אשי**: אלא מעתה, טעמא דרבנן מ"גמל" "גמל", ור' שמעון מ"את הגמל" - הא לאו הכי, הוה אמינא: חלב דבהמה טמאה שרי?! ~מאי שנא מהא דתניא: "הטמאים" - לאסור צירן ורוטבן וקיפה שלהן?! <איצטריך! סלקא דעתך אמינא: הואיל דבהמה טהורה נמי חידוש הוא, דאמר מר: דם נעכר ונעשה חלב, וכיון דחידוש הוא, בבהמה טמאה נמי לישתרי - קמשמע לן!

{הניחא למאן דאמר³ דם נעכר ונעשה חלב - אלא למאן דאמר איבריה מתפרקין הימנה, ואין נפשה חוזרת עליה עד עשרים וארבעה חדש, מאי איכא למימר? <איצטריך! - סלקא דעתך אמינא: הואיל וליכא מידי דאתי מחי ושרייה רחמנא, והאי חלב, כי אבר מן החי הוא, ושרי, והילכך אפילו בבהמה טמאה לישתרי - קמשמע לן!

גוחלב דבהמה טהורה, מנלן דשרי? ^ אילימא מדאסר רחמנא בשר בחלב - הא לחודיה שרי - ואימא: חלב לחודיה אסור באכילה ומותר בהנאה - בשר בחלב, בהנאה נמי אסור! ולר' שמעון, דשרי בהנאה, משכחת לה למילקי על בישוליה - |<אלא מדגלי רחמנא דבפסולי המוקדשין (דברים יב) "תזבח" - ולא גיזה, "בשר" - ולא חלב - הא דחולין, שרי! {ואימא: דחולין אסור באכילה ושרי בהנאה, דקדשים בהנאה נמי אסור?! |<אלא מדכתיב (משלי כז) "ודי חלב עזים ללחמך ללחם ביתך וחיים לנערותך" {ודילמא לסחורה? |<אלא מדכתיב: (שמואל א יז) "ואת עשרת חריצי החלב"! {ודלמא לסחורה?! <אטו דרכה של מלחמה לסחורה?!

<<ואיבעית, אימא: מהכא: (שמות ג) "ארץ זבת חלב ודבש" - ואי לא דשרי, משתבח לן קרא במידי דלא חזי?!

<<ואי בעית, אימא: מהכא: (ישעיהו נה) "לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב" {אלא מעתה: "שפן" "שפן", "ארנבת" "ארנבת", "חזיר" "חזיר", להני הוא דאתו? |<אלא לכדתניא: למה נשנו בבהמה? מפני השסועה! ובעופות? מפני הראה! {"גמל" "גמל" נמי, להכי הוא דאתא? <כל היכא דאיכא למידרש, דרשינן!

תנו רבנן: רחל שילדה מין עז, ועז שילדה מין רחל, פטורה מן הבכורה; ואם יש בו מקצת סימנים, חייבת. ר' שמעון אומר: עד שיהא ראשו ורובו דומה לאמו

גאיבעיא להו: לאכילה, מי בעי ר' שמעון ראשו ורובו או לא? לענין בכורה כתיב: (במדבר יח) "אך בכור שור" - עד שיהא הוא

שור ובכורו שור. אבל לאכילה, גמל הוא דאמר רחמנא דאסיר -
הא (ז,א) אישתני מגמל, שפיר דמי? או דלמא, לא שנא?

{תא שמע: בהמה טהורה שילדה מין בהמה טמאה, אסור
באכילה, ואם דומה ראשו ורובו לאמו, חייב בבכורה. שמע מינה:
לאכילה נמי בעי ר' שמעון ראשו ורובו! כלא! לבכורה דוקא!
~דיקא נמי, דקא שבקה לאכילה וקם ליה אבכור - שמע מינה:
לבכורה הוא דבעי ר' שמעון ראשו ורובו, אבל לאכילה, לא!

לעולם אימא לך: לאכילה נמי בעי, ובכורה איצטריך - סלקא
דעתך אמינא: הואיל וכתוב: (במדבר יח) "אך בכור שור" - עד
שיהא הוא שור ובכורו שור, ולא תיסגי ליה בראשו ורובו, עד
דאיכא כוליה - קמשמע לן!

{תא שמע: (ויקרא יא) "אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה
וממפריסי הפרסה" - זה אי אתה אוכל, אבל אתה אוכל הבא
בסימן אחד - ואי זה זה הבא בסימן אחד? זה טמא, הנולד מן
הטהור, ועבורו מן הטהור! גיכול אפילו עבורו מן הטמא? -
תלמוד לומר: (דברים יד) "שה כשבים ושה עזים" - עד שיהא אביו
כבש ואמו כבשה, דברי ר' יהושע. ר' אליעזר אומר לא בא הכתוב
להתיר את המותר אלא להוסיף על המותר, ואיזה? זה טמא
הנולד מן הטהור ועבורו מן הטמא! גאו אינו אלא עבורו מן
הטהור? - תלמוד לומר: "שור, שה כשבים ושה עזים" - מכל
מקום!

{קרי ליה "טמא" כרבי שמעון, וקאמר "אבל אתה אוכל הבא
בסימן אחד!" אהאי תנא סבר ליה כוותיה בחדא, ופליג עליה
בחדא!

ואיכא דמקשי ומותיב: {עבורו מן הטמא, מי מעברא? והאמר ר'
יהושע בן לוי: לעולם אין מתעברת, לא טמאה מן הטהור, ולא
טהורה מן הטמא, ולא גסה מן הדקה, ולא דקה מן הגסה, ולא
בהמה מן חיה, ולא חיה מן בהמה, חוץ מר' אליעזר ומחלוקתו,
שהיו אומרים חיה מתעברת מבהמה. ואמר ר' ירמיה: דאיעבר
מקלוט בן פרה, ואליבא דרבי שמעון קאמר, וקאמר: אבל אתה
אוכל הבא בסימן אחד! אהאי תנא סבר לה כוותיה בחדא ופליג
עליה בחדא!

{למימרא דרבי אליעזר סבר זה וזה גורם מותר, ור' יהושע סבר
זה וזה גורם אסור?! והא איפכא שמעינן להו: ולד טריפה, רבי
אליעזר אומר: לא יקרב לגבי מזבח, ורבי יהושע אומר: יקרב לגבי
מזבח. <בעלמא סבר ר' אליעזר זה וזה גורם אסור, ושאני הכא,
דאם כן, נכתוב קרא "שה כשבים ועזים" - "שה" "ושה" למה לי?
שמע מינה: שה מכל מקום. ורבי יהושע אמר לך: בעלמא זה וזה
גורם מותר, והכא: אם כן לכתוב קרא "שור כשב ועז" - "כשבים
ועזים" למה לי? שמע מינה: עד שיהא אביו כבש ואמו כבשה!

אתא שמע: **רבי שמעון** אומר: "גמל" "גמל" שני פעמים, אחד גמל הנולד מן הגמל ואחד גמל הנולד מן הפרה. ואם ראשו ורובו דומה לאמו, מותר באכילה. שמע מינה: לאכילה נמי בעי רבי שמעון ראשו ורובו. שמע מינה!

שהיוצא מן הטמא, טמא, והיוצא מן הטהור טהור -- גבעו מינה **מרב ששת**: מי רגלים של חמור, מהו? {ותיבעי להו דסוסים וגמלים!?

דסוסים וגמלים לא מיבעיא להו, דלא עכירי, ולא דמו לחלב - מיא עול, מיא נפוק. כי קמיבעיא להו דחמור, דעכירי, ודמו לחלב. מאי? מגופיה קא מימצצי ואסירי, או דלמא מיא עול מיא נפוק, והאי דעכירי, הבלא דבישרא הוא? אמר להו **רב ששת**: תניתוה: שהיוצא מן הטמא, טמא, והיוצא מן הטהור, טהור - "מטמא" לא קאמר אלא "מן (ז,ב) הטמא", והני נמי, מינא דטמא הוא!

אזכא דאמרי: דסוסים וגמלים לא קא מיבעיא להו, דלא שתי אינשי. כי קמיבעיא להו דחמור, דשתי אינשי, ומעלו לירקונא. מאי? אמר להו **רב ששת**: תניתוה: היוצא מן הטמא, טמא, והיוצא מן הטהור, טהור. והני נמי מטמא קאתי!

{מיתבי: מפני מה אמרו דבש דבורים מותר? מפני שמכניסות אותו לגופן ואין ממצות אותו מגופן! אהוא דאמר כר' יעקב דאמר דובשא רחמנא שרייה! דתניא: **ר' יעקב** אומר: (ויקרא יא) "אך את זה תאכלו מכל שרץ העוף" - זה אתה אוכל, ואי אתה אוכל שרץ עוף טמא! {שרץ עוף טמא בהדיא כתיב! |אלא: שרץ עוף טמא אי אתה אוכל, אבל אתה אוכל מה שעוף טמא משריץ, ואיזה זה? זה דבש דבורים! ^ יכול אף דבש הגזין והצירעין אמרת? - לא! גומה ראית לרבות דבורים ולהוציא הגזין והצירעין? אמרבה אני דבש דבורים, שאין לו שם לווי, ומוציא אני דבש הגזין והצירעין, שיש לו שם לווי!

גכמאן אזלא הא דתניא: דבש הגזין והצירעין טהור, ומותר באכילה? דלא כרבי יעקב! "טהור" - אלמא בעי מחשבה! תניא נמי הכי: דבש בכורתו, מטמא טומאת אוכלין שלא במחשבה⁴

חלי דיחמורתא - סבור רבנן למימר ביעי נינהו ואסירן. אמר **רב ספרא**: זרעא דאילא הוא, דאזיל בתר אילתא, ואידי דרחמה צר, לא מזדקקא, ואזיל בתר יחמורתא ונתרי

אמר **רב הונא**: עור הבא כנגד פניו של חמור, מותר. מאי טעמא?

פירשא בעלמא הוא! אמר ליה **רב חסדא**: תניא דמסייע לך: עור
הבא כנגד פניו של אדם, בין חי בין מת, טהור. מאי? לאו בין
הוא חי ואמו חיה, בין הוא מת ואמו מתה? - לא! בין הוא חי
ואמו מתה, בין הוא מת ואמו חיה! זהתניא: בין הוא חי ואמו
חיה, בין הוא מת ואמו מתה! | אי תניא, תניא!

משנה: דג טמא שבלע דג טהור, מותר באכילה; וטהור שבלע דג
טמא, אסור באכילה - לפי שאינו גידולו

גמרא: טעמא דחזיניה דבלע - הא לא חזיניה דבלע, אמרי
אשרוצי אשריץ! מנלן? דתניא: דג טמא משריץ, דג טהור מטיל
ביצים! אי הכי, כי חזינא דבלע, אמרינן: האי איעכלא, והאי
אשרוצי אשריץ! אמר רב ששת: כגון שמצאו דרך הריעי! **ארב**
פא אמר: כגון שמצאו דרך בית הבליעה! **ארב נחמן** אמר: כגון
שמצאו שלם! **ארב אשי** אמר: רוב דגים במינן משריצין, וכמי
שבלע לפנינו דמי!

תנו רבנן: דג טמא משריץ, דג טהור מטיל ביצים. כל המוליד,
מניק, וכל המטיל ביצים, מלקט, חוץ מעטלף, שאף על פי שמטיל
ביצים, מניק. (חא) הדולפנין פרין ורבין כבני⁵ אדם מאי
"דולפנין"? אמר רב יהודה: בני ימא!

כל שביציו מבחוץ, מוליד, וכל שבפנים, מטיל ביצים {איני! והאמר
שמואל: אווז ואווז בר, כלאים זה בזה ~ והוינן בה: מאי טעמא?
אמר **אביי**: זה ביציו מבחוץ וזה ביציו מבפנים! - ותרוייהו מטילי
ביצים! | אלא כל שזכרותו מבחוץ מוליד; מבפנים, מטיל ביצים.
כל שתשמישו ביום, יולד ביום; בלילה, יולד בלילה; כל שתשמישו
בין ביום בין בלילה, יולד בין ביום בין בלילה. תשמישו ביום, יולד
ביום - תרנגול; בלילה, יולד בלילה - עטלף; תשמישו בין ביום בין
בלילה, יולד בין ביום בין בלילה - אדם וכל דדמי ליה

למאי נפקא מינה? לכדרב מרי בריה דרב כהנא, דאמר **רב מרי**
בריה דרב כהנא: בדק בקינה של תרנגולין מערב יום טוב, ולא
מצא בה ביצה, ולמחר השכים ומצא בה ביצה, מותרת באכילה
ביום טוב - אימר: לא בדק יפה! {והלא בדק יפה! אימר: יצתה
רובה וחזרה הוה, וכדרבי יוחנן, דאמר **ר' יוחנן**: ביצה שיצתה
רובה מערב יום טוב וחזרת, מותרת לאוכלה ביום טוב!

כל שתשמישו ועיבורו שוה, יולדים ומגדלים זה מזה

הכל משמשין פנים כנגד עורף חוץ משלשה, שמשמשין פנים כנגד
פנים, ואלו הן: דג ואדם ונחש - ומאי שנא הני תלתא? ככי אתא

רב דימי אמרי במערבא: הואיל ודיברה עמהם שכינה

תנא: גמל, אחור כנגד אחור

תנו רבנן: תרנגולת לעשרים ואחד יום, וכנגדה באילן, לוז; כלב לחמשים יום, וכנגדו באילן, תאינה; חתול לחמשים ושנים יום, וכנגדו באילן, תות; חזיר לששים יום, כנגדו באילן, תפוח; שועל וכל מיני שרצים ששה חדשים, וכנגדם באילן, תבואה; בהמה דקה טהורה לחמשה חדשים, וכנגדן באילן, גפן; בהמה גסה טמאה לשנים עשר חודש, וכנגדו באילן, דקל; טהורה לתשעה חדשים, וכנגדה באילן, זית; הזאב והארי והדוב והנמר והברדלס והפיל והקוף והקיפוף לשלש שנים, וכנגדן באילן, בנות שוח; אפעה לשבעים שנה, וכנגדו באילן, חרוב; חרוב זה, משעת נטיעתו עד שעת גמר פירותיו שבעים שנה, וימי עיבורו שלש שנים; נחש לשבע שנים, ולאותו רשע לא מצינו חבר, ויש אומרים: מוכססים

גמנא הני מילי? <אמר **רב יהודה** אמר **רב**, ומטו בה משום דר' **יהושע בן חנניא**: שנאמר: (בראשית ג) "ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה" ;אם מבהמה נתקללה, מחיה לא כל שכן! אלא לומר לך: כשם שנתקללה הבהמה מחיה, אחד לשבעה - ומאי ניהו? חמור מחתול - כך נתקלל הוא מבהמה, אחת לשבע, דהוה ליה שב שני!

{אימא: כשם שנתקללה חיה מבהמה, אחת לשלש שנים - ומאי ניהו? ארי מחמור - כך נתקלל הוא מחיה, אחת לשלש שנים, דהוה ליה תשע שנים! (**ח,ב**) <מי כתיב "מכל החיה ומכל הבהמה"?! "מכל הבהמה ומכל החיה" כתיב! - ארור הוא מבהמה, שנתקללה מחיה!

{ואימא: כשם שנתקללה בהמה מחיה, אחד לשלש, ומאי ניהו? עז מחתול! - כך נתקלל הוא מבהמה, אחד לשלש, דהוה ליה חמיסר ירחי! <איבעית אימא: "מכל הבהמה" כתיב! <<אי בעית אימא: קללה הוא - קללה שדי עילויה!

אמר ליה קיסר **לרבי יהושע בן חנניא**: נחש לכמה מיעבר ומוליד? אמר ליה: לשב שני! {והא סבי דבי אתונא ארבעינהו ואוליד לתלת!?! <הנהו מיעברי הוו מעיקרא ארבע שני! {והא קמשמשי שמושי!?! <אינהו נמי משמשי כאדם! {והא חכימי אינהו!?! <אנן חכימינן מינייהו! {אי חכימת, זיל זכינהו ואיתינהו לי! <אמר ליה: כמה הוו? <שיתין גברי! אמר ליה: עביד לי ספינתא דאית בה שיתין בתי, וכל ביתא אית בה שיתין ביסתרקי! עבד ליה. כי מטא להתם, על לבי טבחא. אשכחיה להווא גברא דקא פשיט חיותא. אמר ליה: רישך לזבוני? אמר ליה: אין! אמר ליה: בכמה? אמר ליה: בפלגא דזוזא! יהב ליה. לסוף, אמר ליה: ;אנא רישא דחיותא

אמרי לך?! אמר ליה: אי בעית דאישבקך, סגי אחוי לי פיתחא
דבי אתונא! אמר ליה: מסתפינא, דכל דמחוי, קטלי ליה! אמר
ליה: דרי כריכא דקניא, וכי מטית להתם, זקפה כמאן דקא
מתפח! אזל אשכח דרבנאי מגואי ודרבנאי מבראי, דאי חזו כרעא
דעיילא, קטלי להו לבראי, ודנפקא, קטלי להו לגואי. אפכה
לסנדליה, קטלי להו לגואי; אפכה לסנדליה, קטלי להו לכולהו.
אזל אשכח ינוקי מלעיל, סבי מלתחת. אמר: אי יהיבנא שלמא
להני, קטלי לי הני - סברי: אנן עדיפינן, דאנן קשינן טפי, ואינהו
דרדקי! אמר: "שלמא לכו!" אמרו ליה: מאי עבידתיך? אמר להו:
חכימא דיהודאי אנא. בעינא למיגמר חכמתא מינייכו! - אי הכי,
ניבעי לך! אמר להו: לחיי! אי זכיתו לי, כל דבעיתו עבידו בי, ואי
זכינא בכו, איכלו גבאי בספינתא

אמרו ליה: גההוא גברא דאזיל ובעי אתתא ולא יהבו ליה, מאי
חזי ליה דאזיל היכא דמדלו מיניה? - שקל סיכתא, דצה לתתא,
לא עאל - לעילאי, עאל. אמר: האי נמי מיתרמי בת מזליה!
גברא דאוזיף וטריף, מאי חזא דהדר אוזיף? אמר להו: גברא אזל
לאגמא, קטל קמא טונא ולא מצי ביה, קטיל ומנח עילויה עד
דאיתרמי איניש מדלי ליה!

אמרו ליה: אימא לן מיילי דבדיאי. אמר להו: הוה ההוא כודניתא
דילידא, והוה תלי ליה פיתקא, וכתב ביה: "דמסיק בבי אבא מאה
אלפא זוזי". אמרו ליה: וכודניתא מי ילדה?! אמר להו: הי ניהו
מיילי דבדיאי!

גמילחא כי סריא, במאי מלחי לה? אמר להו: בסילתא דכודניתא!
זומי איכא סילתא לכודנתא?! אומילחא מי סריי?
בני לן ביתא באוירא דעלמא! אמר שם, תלא בין רקיעא לארעא.
אמר להו: אסיקו לי ליבני וטינא!

גמציעתיה דעלמא היכא? זקפה לאצבעתיה. אמר להו: הכא!
אמרו ליה: ומי יימר? אייתו אשלי ומשחו!
אית לן בירא בדברא - עיילא למתא! אמר להו: אפשרילו לי חבלי
מפארי ואעייליה!

אית לן ריחיא דתבירא - חייטיה! אמר: כרוכו לי מיניה גרדי
ואיחייטיה!

משרא דסכיני, במאי קטלי? - בקרנא דחמרא! זומי איכא קרנא
לחמרא?! אומי איכא משרא דסכיני?!!

אייתו ליה תרי ביעי. אמרו ליה: הי דזגתא אוכמתתי והי דזגתא
חיורתתי? - אייתתי להו איהו תרי גביני. אמר להו: הי דעיזא
אוכמתתי והי דעיזא חיורתתי?

גורצוצא דמית, מהיכא נפיק רוחיה? כמהיכא דעל, נפק!

אחוי לן מנא דלא שוי חביליה! אייתו בודיא. פשטוה. לא הוה עייל בתרעא. אמר להו: אייתו מרי סיתרוה! - היינו מנא דלא שוו חביליה!

איתינהו כל חד וחד. כי חזי שיתין ביסתרקי, אמר: כולהו חבראי להכא אתו! אמר ליה לספונא: שרי ספינתך! בהדי דקאתו, שקל עפרא מעפרייהו. (ט,א) כי מטי לבי בליעי, מלא כוזא דמיא מבי בליעי. כד אתו, אוקמינהו קמי קיסר. חזנהו דהוו מעני. אמר ליה: הני לאו נינהו! שקל מעפרייהו ושדא עילויהו. אקשו לאפי מלכא. אמר ליה: כל דבעית עביד בהו! אייתינהו מיא דאייתי מבי בליעי. שדינהו בתיגדא. אמר להו: מלויה להו ואיזילו לכו! מלו ושדו ביה קמאי קמאי ובלע להו מלו עד דשמיט כתפייהו ובלו להו ואזול

משנה: חמורה שלא ביכרה, וילדה שני זכרים, נותן טלה אחד לכהן; זכר ונקבה, מפריש טלה אחד לעצמו; שתי חמוריו שלא ביכרו, וילדו שני זכרים, נותן שני טלאים לכהן; זכר ונקבה, או שני זכרים ונקבה, נותן טלה אחד לכהן; שתי נקבות וזכר, או שני זכרים ושתי נקבות, אין לכהן כלום; אחת ביכרה ואחת שלא ביכרה, וילדה שני זכרים, נותן טלה אחד לכהן; זכר ונקבה, מפריש טלה אחד לעצמו, שנאמר: (שמות יג) "ופטר חמור תפדה בשה" - מן הכבשים ומן העזים, זכר ונקבה, גדול וקטן, תמים ובעל מום, פודה בו פעמים הרבה. נכנס לדיר להתעשר. ואם מת, נהנין בו

גמרא: מאן תנא? אמר ר' ירמיה: דלא כרבי יוסי הגלילי, דאי רבי יוסי הגלילי, האמר אפשר לצמצא!. אמר אביי: אפילו תימא רבי יוסי הגלילי, שאני התם דכתיב: (שמות יג) "הזכרים לה"!
{וליגמר מיניה? אהא מיעט רחמנא "הזכרים"!

איכא דאמרי: לימא דלא כרבי יוסי הגלילי, דאי רבי יוסי הגלילי, האמר אפשר לצמצא! אמר אביי: אפילו תימא רבי יוסי הגלילי, שאני התם דכתיב: "הזכרים לה" "

{בשלמא לר' ירמיה, דלא מוקי לה כרבי יוסי הגלילי, היינו דלא קתני "ויצאו שני ראשיהן כאחד" - אלא לאביי, ליתני "ויצאו שני ראשיהן כאחד"? ~ועוד, תניא: חמורו שלא ביכרה, וילדה שני זכרים, ויצאו שני ראשיהן כאחד, **רבי יוסי הגלילי** אומר: שניהן לכהן, שנאמר: "הזכרים לה" ! # {והא כי כתיב האי, בקדושת הגוף הוא דכתיב!?! | אלא "משום שנאמר": "הזכרים לה" ! # - תיובתא דאביי! - תיובתא!

(ט,ב) {ורבנן, לימא קסברי רבנן "מקצת רחם מקדיש", דאי "כוליה רחם מקדיש", נהי דאי אפשר לצמצא, חציצה מיהא איכא!

אמר **רב**: מין במינו אינו חוצץ!

זכר ונקבה מפריש טלה אחד לעצמו -- {זכיון דלעצמו הוא, למה לי לאפרושי? כלפקועי לאיסוריה מיניה! - אלמא, כיון דלא מפקע, אסור בהנאה!

מתניתין מני? אר' יהודה היא, דתניא: פטר חמור אסור בהנאה, ורבי שמעון מתיר! גמאי טעמא דר' יהודה? אמר **עולא**: יש לך דבר שצריך פדייה ומותר? {ולא?! והרי בכור אדם, שצריך פדייה, ומותר! אלא: יש לך דבר שהקפידה עליו תורה בשה, ומותר?! {ומי הקפידה?! והא **רב נחמיה בריה דרב יוסף** פריק ליה בשילקי בשויו! אבשויו לא קאמר! - כי קאמרינן שלא בשויו! והכי קאמר: יש לך דבר שהקפידה עליו תורה לאפקועי לאיסוריה בשה?! {והרי מעשר, שהקפידה עליו תורה בכסף צורי, ותנן: **רבי יהודה** אומר: במזיד קידש! אבפטר חמור נמי מיקדשא, כדרבי אלעזר, דאמר **רבי אלעזר**: אשה יודעת שאין מעשר שני מתחלל על ידה, ועולה ואוכלתו בירושלים - הכא נמי, אשה יודעת דפטר חמור איסורא אית ביה, ופרקא ליה בשה, ומקדשא בהך דביני וביני!

ורבי שמעון, מאי טעמא? אמר **עולא**: יש לך דבר שפדיונו מותר והוא אסור? {ולא?! והרי שביעית, דפדיונה מותר והיא אסורה! אשביעית נמי פדיונה אסור, דאמר מר: האחרון אחרון אסור!

ואיבעית אימא: ר' יהודה ור' שמעון בהאי קרא קמיפלגי, דתניא: (דברים טו) "לא תעבד בבכור שורך" - אבל אתה עובד בשלך ובשל אחרים; "ולא תגוז בכור צאנך" - אבל אתה גוזז שלך ושל אחרים, דברי ר' יהודה. ר' שמעון אומר: "לא תעבד בבכור שורך" - אבל אתה עובד בבכור אדם; "לא תגוז בכור צאנך" - אבל אתה גוזז בכור חמור

{בשלמא לרבי שמעון, היינו דכתיב תרי קראי, אלא לרבי יהודה, תרי קראי למעוטי שלך ושל אחרים למה לי? ותו: לרבי יהודה, בכור אדם נמי נימא דאסיר? |אלא דכולי עלמא "שורך" למעוטי בכור אדם הוא דאתא - כי פליגי ב"צאנך", דר' יהודה לטעמיה דאמר שותפות גוי חייבת בבכורה, וכי איצטריך קרא, למישרי בגזה ועבודה; ור' שמעון סבר: שותפות גוי פטורה מן הבכורה, ולענין גזה ועבודה לא איצטריך קרא - כי איצטריך קרא לפטר חמור! {בשלמא לר' יהודה, היינו דכתיב "צאנך", ו"שורך" אטו צאנך, אלא לרבי שמעון, "שורך" ו"צאנך" למה לי? - קשיא!

אמר **רבה**: ומודה ר' שמעון לאחר עריפה שהוא אסור. מאי טעמא? גמר "עריפה" - "עריפה" מעגלה ערופה! אמר **רבה**: מנא אמינא ליה? דתניא: הערלה, וכלאי הכרם, ושור הנסקל, ועגלה

ערופה, וציפורי מצורע, ופטר חמור, ובשר בחלב, כולן מטמאין
טומאת אוכלין. רבי שמעון אומר: כולן אין מטמאין טומאת
אוכלין. ומודה ר' שמעון בבשר בחלב שמטמא טומאת אוכלין,
הואיל והיתה לו שעת הכושר. ואמר רבי אסי אמר ר' יוחנן: מאי
טמא דר' שמעון? דכתיב: (ויקרא יא) "מכל האוכל אשר יאכל" -
אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים קרוי אוכל - שאי אתה יכול
להאכילו לאחרים, אינו קרוי אוכל! (י,א)

{אי הכי, בשר בחלב, מאי איריא דהיתה לה שעת הכושר?! תיפוק
לי דאוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים הוא, דתניא: רבי שמעון
בן יהודה אומר משום ר' שמעון: בשר בחלב אסור באכילה ומותר
בהנאה, שנאמר: (דברים יד) "כי עם קדוש אתה לה' אלהיך"
ולהלן הוא אומר: (שמות כב) "ואנשי קודש תהיון לי" - מה להלן,
אסור באכילה ומותר בהנאה, אף כאן, אסור באכילה ומותר
בהנאה! אחדא ועוד קאמר: חדא, דאוכל שאתה יכול להאכילו
לאחרים הוא, ועוד, לדידיה נמי, הרי היתה לו שעת הכושר!

{ואם איתא דלאחר עריפה שרי רבי שמעון, ליתני: "ומודה רבי
שמעון בפטר חמור ובשר בחלב שמטמאין טומאת אוכלין" - אי
דחשיב עליה, הכי נמי - הכא במאי עסקינן? דלא חשיב עליה!

וטעמא מאי מטמאי רבנן? - אמרוה רבנן קמיה דרב ששת: הואיל
ואיסורו חישובו! {ולרבנן, מי אמר "הואיל ואיסורו חישובו"? והא
תנן: שלשה עשר דברים אמרו בנבלת עוף טהור, וזו אחת מהן:
צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר - ואי איסורו חישובו, למה לי
מחשבה? - הא מני? רבי שמעון היא!

{תא שמע: נבלת בהמה טמאה בכל מקום, ונבלת עוף טהור
והחלב בכפרים, צריכים מחשבה ואינם צריכים הכשר. ואי אמרת
איסורו חישובו, למה לי מחשבה? - הא מני? רבי שמעון היא!

{תא שמע: נבלת בהמה טהורה בכל מקום, ונבלת עוף הטהור
והחלב בשווקים, אינן צריכין מחשבה ולא הכשר - הא טמאה
בעיא מחשבה! וכי תימא: "הא מני? רבי שמעון היא!" - הא
מדסיפא רבי שמעון, הוי רישא לאו רבי שמעון, דקתני סיפא: רבי
שמעון אומר אף הגמל והארנבת והשפן והחזיר אינן צריכין לא
מחשבה ולא הכשר. ואמר רבי שמעון: מה טעם? הואיל ויש בהן
סימני טהרה!

|<אלא אמר רבא: דכולי עלמא לא אמרינן "איסורו חישובו", ואי
דערפיה מיערף הכי נמי - (י,ב) הכא במאי עסקינן? כגון ששחטו
להתלמד בן, ובפלוגתא דנימוס ור' אליעזר, דתניא: אמר ר' יוסי:
סח לי נימוס אחיו של ר' יהושע הגרסי שהשוחט את העורב
להתלמד בן, דמו מכשיר. ר' אליעזר אומר: דם שחיטה לעולם
מכשיר

{רבי אליעזר היינו תנא קמא! אלא לאו, איסורו חישובו איכא בינייהו: תנא קמא סבר דמו מכשיר לעלמא, אבל לגופיה בעי מחשבה, ואתא רבי אליעזר למימר: דם שחיטה לעולם מכשיר, ואפילו לגופיה נמי לא בעי מחשבה!

{ממאי? דילמא טעמא דר' אליעזר התם דשאני עורב, הואיל ויש בו סימני טהרה. ומנלן דסימני טהרה מילתא היא? דקתני עלה דההיא: אמר ר' שמעון: מה טעם? הואיל ויש בו סימני טהרה. וכי תימא: {אי משום סימני טהרה, מאי איריא "להתלמד"? אפילו להתעסק נמי! אין הכי נמי, ומשום נימוס!

{איתיביה אביי⁸: לא רצה לפדותו, עורפו בקופיץ מאחוריו, וקוברו, ואסור בהנאה, דברי רבי יהודה. ורבי שמעון מתיר?! אימא: "ומחיים אסור בהנאה, ור' שמעון מתיר!" {והא מדסיפא מחיים הוי, רישא לאו מחיים! דקתני סיפא: לא ימיתנו, לא בקנה, ולא במגל, ולא בקרדוס, ולא במגירה, ולא יכניסנו לחדר וינעול דלת לפניו בשביל שימות, ואסור בגיזה ועבודה, דברי רבי יהודה. ורבי שמעון מתיר! ארישא וסיפא מחיים - רישא בהנאת דמיו, סיפא בהנאת גופו! וצריכא, דאי תנא הנאת דמיו, בההוא קא שרי רבי שמעון, אבל בהנאת גופו, אימא מודה ליה לרבי יהודה; ואי תנא בהנאת גופו, בההיא קאסר רבי יהודה, אבל בהנאת דמיו, אימא מודה לרבי שמעון - צריכא!

וכן⁹ אמר רב נחמן אמר רבה בר אבנה: מודה רבי שמעון לאחר עריפה שהוא אסור. ואמר רב נחמן: מנא אמינא לה? דתניא: (שמות יג) "וערפתו" - נאמר כאן עריפה ונאמר להלן עריפה - מה להלן, אסור, אף כאן, אסור! מני? אילימא רבי יהודה, מחיים מיסר אסור, אלא לאו רבי שמעון היא?! אמר ליה רב ששת: ספרא! חבריך תרגומה: לעולם רבי יהודה, ואיצטריך - סלקא דעתך אמינא, עריפה במקום פדייה עומדת - מה פדייה מתרת, אף עריפה מתרת - קמשמע לן!

אמר רב נחמן: מנא אמינא לה? - מדתני לוי: הוא הפסיד ממונו של כהן, לפיכך יופסד ממונו - מני? אילימא רבי יהודה, הא מיפסד וקאי! אלא לאו רבי שמעון היא?! איבעית אימא רבי יהודה, ואיבעית אימא רבי שמעון - איבעית אימא רבי יהודה: אפסידא דביני ביני; ואיבעית אימא רבי שמעון: לפחת מיתה!¹⁰

וכן אמר ריש לקיש: מודה רבי שמעון לאחר עריפה שהוא אסור. אורבי יוחנן ואי תימא רבי אלעזר אמר: עדיין היא מחלוקת!

איכא דמתני לה להא דרב נחמן אהא: המקדש בפטר חמור, אינה מקודשת - לימא מתניתין דלא כרבי שמעון. אמר רב נחמן אמר

8 לפננו חסר - לרבא דאמר מודה ר' שמעון לאחר עריפה דאסור

9 כמו רבה

10 שלאחר מיתה אינו שווה כמו שהיה בחיים

רבה בר אבנה: לאחר עריפה, ודברי הכל!

איכא דאמרי: הא מני? לא רבי יהודה ולא רבי שמעון! אי רבי שמעון, תיקדש בכוליה, אי רבי יהודה, תיקדש בהך דביני ביני. אמר **רבה בר אבנה** אמר **רב**: לעולם רבי יהודה, וכגון שאינו שוה אלא שקל, וסבר לה כרבי יוסי בר יהודה, דתניא: (שמות יג) "תפדה" "תפדה" - תפדה מיד¹¹ תפדה כל שהוא¹²; **רבי יוסי בר יהודה** אומר: אין פדייה פחותה משקל

אמר מר: "תפדה" "תפדה" - תפדה מיד, תפדה כל שהוא {פשיטא! איצטריך - סלקא דעתך אמינא: הואיל ואיתקש לבכור אדם - מה בכור אדם, אחר שלשים, וחמש - האי נמי, אחר שלשים, וחמש - קמשמע לך: תפדה מיד, תפדה כל שהוא!

רבי יוסי בר יהודה אומר: אין פדייה פחותה משקל - {ממה נפשך - אי מקיש לבכור אדם, חמש ליבעי, ואי לא מקיש, שקל מנא ליה!?! כלעולם לא מקיש! אמר **רבא**: אמר קרא: (ויקרא כז) "וכל ערכך יהיה בשקל הקדש" - כל ערכין שאתה מעריך, לא יהו פחותין משקל. ורבנן: ההוא (יא,א) בהשג יד כתיב!

אמר **רב נחמן**: הלכה כדברי חכמים וְכִמְהָ? אמר **רב יוסף**: אפילו פטרוזא בר דנקא. אמר **רבא**: אף אנן נמי תנינא: גדול וקטן! {פשיטא! כמהו דתימא? כולי האי לא; אי נמי, פטרוזא לא - קמשמע לך!

רבי יהודה נשיאה הוה ליה פטר חמור. שדריה לקמיה **דרבי טרפון**. אמר ליה: כמה בעינא למיתב לכהן? אמר ליה: הרי אמרו: עין יפה בסלע; עין רעה בשקל; בינונית ברגיא. אמר **רבא**: הלכתא ברגיא. וכמה? תלתא זוזי - רגיל הכא ורגיל הכא!

{קשיא הלכתא אהלכתא! לא קשיא - כאן בבא לימלך, כאן בעושה מעצמו!

אמר **רבי יצחק** אמר **ריש לקיש**: מי שיש לו פטר חמור ואין לו שה לפדותו, פודהו בשויו וְלִמְאָן? אילימא לרבי יהודה, הא אמר הקפידה עליו תורה בשה, אלא לרבי שמעון!

רב אחא מתני הכי. **רבינא** קשיא ליה: וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן, הלכה כרבי יהודה, וסתם לן תנא כרבי יהודה, ואת אמרת "הלכה כרבי שמעון"?! - אלא אפילו תימא רבי יהודה, לא יהא חמור מן ההקדש, ולא אמרה תורה בשה להחמיר עליו, אלא להקל עליו!

רב נחמן בריה דרב יוסף פריק ליה בשילקי בשויו

11 אפילו תוך שלשים

12 אפילו בשה שווה כל שהוא

אמר **רב שיזבי** אמר **רב הונא**: הפודה פטר חמור של חברו, פדיונו פדוי. איבעיא להו: פדיונו לפודה או דלמא פדיונו לבעלים? אליבא דר' שמעון, לא תיבעי לך - כיון דאמר מותר בהנאה, ממונא דבעלים הוא. כי תיבעי אליבא דרבי יהודה, דאמר אסור בהנאה. להקדש מדמי ליה, ורחמנא אמר (ויקרא כז) "ונתן הכסף וקם לו", או דלמא, כיון דקני להו בביני וביני, לא דמי להקדש? אמר **ר' נחמן**: תא שמע: הגונב פטר חמור של חברו, משלם תשלומי כפל לבעלים, ואף על פי שאין לו עכשיו, יש לו לאחר מכאן - גמני? אילימא ר' שמעון, אמאי אין לו עכשיו?! אלא פשיטא - רבי יהודה! ואי סלקא דעתך להקדש מדמינן ליה, (שמות כב) "וגונב מבית האיש" אמר רחמנא, ולא מבית הקדש - ותו לא מידי!

אחת ביכרה ואחת שלא ביכרה, וילדה שני זכרים, נותן טלה אחד לכהן; זכר ונקבה, מפריש טלה אחד לעצמו, שנאמר: (שמות יג) "ופטר חמור תפדה בשה" - מן הכבשים ומן העזים, זכר ונקבה, גדול וקטן, תמים ובעל מוס, פודה בו פעמים הרבה. נכנס לדיר להתעשר -- תנו רבנן: כיצד אמרו "נכנס לדיר להתעשר"? אי אתה יכול לומר בבא ליד כהן, שהרי שנינו: הלקוח ושניתן לו במתנה, פטור ממעשר בהמה! אלא בישראל שהיו לו עשרה ספק פטרי חמורים בתוך ביתו, שמפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן, והן שלו!

מסייע ליה לר' נחמן, דאמר **רב נחמן** אמר **רבה בר אבנה**: ישראל שהיו לו עשרה ספק פטרי חמורים, מפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן, והן שלו!

ואמר **רב נחמן** אמר **רבה בר אבנה**: ישראל שהיו לו עשרה פטרי חמורים ודאין בתוך ביתו, שנפלו מבית אבי אמו כהן, ואותו אבי אמו כהן נפלו לו מבית אבי אמו ישראל, מפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן, והן שלו

ואמר **רב נחמן** אמר **רבה בר אבנה**: ישראל שהיו לו טבלים ממורחין בתוך ביתו, שנפלו מבית אבי אמו כהן, ואותו אבי אמו כהן, נפלו לו מבית אבי אמו ישראל, מעשרן והן שלו

וצריכא, דאי אשמועינן קמייתא, משום דקא מפריש וקאי, אבל הכא, מתנות שלא הורמו כמי שלא הורמו דמיין, אימא לא; ואי אשמועינן הכא, דאפשר לעשורי מיניה וביה, דהא מנח, אבל התם, כיון דשה מעלמא בעי אתווי ומפריש וקאי, אימא לא - צריכא!

אמר **רבי שמואל בר נתן** אמר **רבי חנינא**: הלוקח טבלים (יא,ב) ממורחין מן הגוי, מעשרן והן שלו - דמרחינהו מאן? אילימא דמרחינהו גוי, "דגנך" אמר רחמנא ולא דגן גוי - אלא דמרחינהו

ישראל מרשות גוי. מעשרן, דאין קנין לגוי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר. "והן שלו" - דאמר ליה: קאתינא מכח גברא דלא מצית אישתעיה דינא בהדיה!

תנן התם: המפקיד פירותיו אצל הכותי ואצל עם הארץ, בחזקתן למעשר ולשביעית; אצל הגוי, כפירותיו. ר' שמעון אומר: דמאי. אמר ר' אלעזר: להפריש, כולי עלמא לא פליגי - כי פליגי, ליתנן לכהן - תנא קמא סבר: ודאי חלפינהו, ובעי מיתננהו לכהן; ור' שמעון סבר: דמאי

יתיב רב דימי וקאמר להא שמעתא. אמר ליה אביי: טעמא דמספקא לן אי חלפינהו אי לא חלפינהו - הא ודאי חלפינהו, דכולי עלמא בעי למיתבניהו לכהן! {והאמר ר' שמואל אמר ר' חנינא: הלוקח טבלים מן הגוי, ממורחין, מעשרן והן שלו?! <דלמא כאן בתרומה גדולה, כאן בתרומת מעשר. אזכרתן מילתא דאמר ר' יהושע בן לוי: מנין ללוקח טבלים ממורחין מן הגוי, שהוא פטור מתרומת מעשר? שנאמר: (במדבר יח) "ואל הלויים תדבר, ואמרת אליהם: כי תקחו מאת בני ישראל" - טבלים שאתה לוקח מבני ישראל, אתה מפריש מהן תרומת מעשר ונותנה לכהן; טבלים שאתה לוקח מן הגוי, אי אתה מפריש מהן תרומת מעשר ונותנה לכהן!

ואם מת נהנים בו -- דמית היכא? ^ אילימא דמית בי כהן, ונהנה בו כהן, פשיטא! ממונא דידיה הוא - אלא דמית בי בעלים, ונהנה בו כהן, {הא נמי פשיטא! <סלקא דעתך אמינא: כל כמה דלא מטא לידיה, לא זכה ביה - קמשמע לן דמעידנא דאפרשיה, ברשותיה דכהן קאי!

משנה: אין פודין, לא בעגל, ולא בחיה, לא בשחוטה, ולא בטריפה, ולא בכלאים, ולא בכוי. **ורבי אליעזר**¹³ מתיר בכלאים, מפני שהוא שה, ואוסר בכוי, מפני שהוא ספק. נתנו לכהן, אין הכהן רשאי לקיימו עד שיפריש שה תחתיו

גמרא: דמתניתין מני? <בן בג בג היא! דתניא: **בן בג בג** אומר: נאמר כאן "שה" ונאמר להלן "שה" - מה להלן, פרט לכל השמות הללו, אף כאן, פרט לכל השמות הללו! {אי: מה להלן, זכר תמים ובן שנה, אף כאן, זכר תמים ובן שנה <תלמוד לומר: "תפדה" "תפדה" - ריבה! {אי: "תפדה" "תפדה" ריבה, אפילו כל הני נמי, <אם כן, "שה" "שה" מאי אהני ליה!

גאיבעיא להו: מהו לפדות בבן פקועה? ~ אליבא דר' מאיר לא תיבעי לך, דכיון דאמר ר' מאיר בן פקועה טעון שחיטה, שה מעליא הוא! ~ אלא כי תבעי לך אליבא דרבנן, דאמרי שחיטת אמו מטהרתו, כבישרא בדיקולא דמי - או דלמא, כיון דהשתא מיהא רהיט ואזיל, שה קרינא ביה? <מר זוטרא אמר: אין פודין, <אורב אשי אמר: פודין! {אמר ליה רב אשי למר זוטרא: מאי דעתיך? דילפת מפסח?! אי מה להלן, זכר תמים ובן שנה, אף כאן, זכר תמים ובן שנה? - "תפדה" "תפדה" ריבה - אי "תפדה" "תפדה" ריבה, אפילו בן פקועה נמי! <אם כן, "שה" "שה" מאי אהני ליה!

גאיבעיא להו: מהו לפדות בנדמה? - אליבא דרבי אליעזר לא תיבעי לך - השתא בכלאים פרקינן, בנדמה מיבעיא?! כי תיבעי לך אליבא דרבנן - בכלאים הוא דלא פרקינן, בנדמה פרקינן, או דלמא, לא שנא?

{תא שמע¹⁴: פרה שילדה מין עז, אין פודין - הא רחל שילדה מין עז, פודין! מני? אילימא ר' אליעזר, הא בכלאים נמי פרקינן - אלא לאו רבנן היא?! <לא! לעולם ר' אליעזר היא - גופה קמשמע לן, דפרה שילדה מין עז אין פודין - לא תימא: זיל אבתריה דידיה, והאי עז מעליא הוא, אלא זיל בתר אימיה, והאי עגל הוא!

{תא שמע¹⁵: דתני רבה בר שמואל: איזהו כלאים? רחל שילדה מין עז, ואביו שה - גאביו שה, כלאים הוא?! נדמה הוא! | <אלא איזהו דמי לכלאים, דשוויה רבנן כי כלאים? רחל שילדה מין עז ואביו שה! גלמאי? אי לקדשים, מהיכא דממעט כלאים, מהתם ממעט נדמה, דתניא: (ויקרא כב) "שור או כשב" - פרט לכלאים; "או עז" - פרט לנדמה! אי לבכור, (במדבר יח) "אך בכור שור" אמר רחמנא - עד שיהא הוא שור ובכורו שור! אלא למעשר? - "תחת" "תחת" מקדשים גמר! - אלא לפטר חמור! <לא! לעולם למעשר, וכגון שיש בו מקצת סימנין - מהו דתימא? "העברה" "העברה" מבכור גמר - קמשמע לן: "תחת" "תחת" מקדשים גמר!

גאיבעיא להו: מהו לפדות בפסולי המוקדשין? אליבא דר' שמעון לא תיבעי לך - כיון דאמר מותר בהנאה, חולין הוא - כי תיבעי לך אליבא דרבי יהודה, דאמר אסור בהנאה. מאי? כיון דאסור בהנאה, אין איסור חל על איסור - או דלמא, כיון דלא תפיס פדיונו, אפקועי איסורא בעלמא הוא? <אמר רב מרי בריה דרב כהנא: מי זוטרא מאי דכתיב בהו: "כצבי וכאיל" - מה צבי ואיל, אין פודין, אף פסולי המוקדשין, אין פודין! - השתא דאתית להכי, (יבב) לר' שמעון נמי, צבי ואיל כתיב בהו!

איבעיא להו: מהו לפדות בבהמת שביעית? ודאי לא תיבעי לך - לאכילה אמר רחמנא, ולא לסחורה - כי תיבעי לך, ספק! ואליבא דרבי שמעון לא תיבעי לך, דלית ליה ספק - כי תיבעי לך אליבא דרבי יהודה - מאי? כיון דמפריש טלה, והוא לעצמו, לאכלה קרינא ביה? או דילמא, כיון דכמה דלא מפקע איסוריה לא מישתרי, כסחורה דמי?

תא שמע: דאמר ר' **חסדא**: בהמת שביעית, אין פודין בה את הודאי, אבל פודין בה את הספק! ואמר **רב חסדא**:¹⁶ בהמת שביעית פטורה מן הבכורה וחייבת במתנות. פטורה מן הבכורה - "לאכלה" אמר רחמנא, ולא לשריפה¹⁷; "וחייבת במתנות" - דלאכלה קרינא בה

{מיתבי: האוכל מעיסת שביעית עד שלא הורמה חלתה, חייב מיתה - ואמאי? כיון דאילו מטמיא, בת שריפה היא, "לאכלה" אמר רחמנא, ולא לשריפה? אשאני הכא, דכתיב: "לדורותיכם!" תניא נמי הכי: מנין לאוכל מעיסת שביעית עד שלא הורמה חלתה, שחייב מיתה? שנאמר: "לדורותיכם!" {ולגמר מינה? התם עיקר לאכילה - הכא, עיקר לשריפה!

נתנו לכהן, אין הכהן רשאי לקיימו עד שיפריש שה תחתיו -- תנינא להא דתנו רבנן: ישראל שהיה לו פטר חמור בתוך ביתו, ואמר לו הכהן "תנהו לי ואני אפדהו", הרי זה לא יתנו לו אלא אם כן פדאו בפניו

אמר ר' **נחמן** אמר **רבה בר אבונה**: זאת אומרת נחשדו הכהנים על פטרי חמורים! {פשיטא! כמהו דתימא? הני מילי היכא דמחזק לן דמיקרי, אבל בסתמא, לא - קמשמע לן דמורה בה היתירא!

משנה: המפריש פדיון פטר חמור ומת, **רבי אליעזר** אומר: חייבין באחריותו, כחמש סלעים של בן, ו**חכמים** אומרים: אין חייבין באחריותו, כפדיון מעשר שני. העיד **רבי יהושע ורבי צדוק** על פדיון פטר חמור שמת, שאין כאן לכהן כלום. מת פטר חמור, ר' **אליעזר** אומר: יקבר ומותר בהנאתו של טלה, ו**חכמים** אומרים: אין צריך להקבר, וטלה לכהן

גמרא: אמר **רב יוסף**: מאי טעמא דר' אליעזר? דכתיב: (במדבר יח:טו) "אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה" - מה בכור אדם, חייב באחריותו, אף בכור בהמה טמאה, חייב באחריותו! {אמר ליה **אביי**: אי, מה בכור

אדם, מותר בהנאה, אף בכור בהמה טמאה, מותר¹⁸! וכי תימא הכי נמי, והתנן: מת פטר חמור, **רבי אליעזר** אומר: יקבר. מאי יקבר? לאו דאסור בהנאה?! **אלא!** יקבר כבכור אדם! {אלא אדם, ובכור הוא דבעי קבורה, פשוט לא בעי קבורה?! ועוד תניא: מודה **ר' אליעזר** בישראל שיש לו ספק פטר חמור בתוך ביתו, שמפריש טלה עליו והוא שלו! | **אלא** אמר **רבא**: אמר קרא: "אך פדה תפדה" - לפדייה הקשיתיו, ולא לדבר אחר!

תנן התם: הערכין בשעתן; ופדיון הבן אחר שלשים יום; פדיון פטר חמור לאלתר -- {ופדיון פטר חמור לאלתר?! ורמינהי: אין בערכין ובפדיון הבן ובנזירות ובפטר חמור פחות משלשים, ומוסיפין עד עולם! אמר **ר' נחמן**: לומר, שאם פדאו פדוי! {מכלל דבנו, אם פדאו אינו פדוי! - והאיתמר: הפודה את בנו בתוך שלשים יום, **רב** אמר בנו פדוי¹⁹!?! **אלא** איתמר עלה: אמר **רבא**: דכולי עלמא מעכשיו אין בנו פדוי!

(יג,א) <<**רב ששת** אמר: לומר שאינו עובר עליו²⁰!

{מתיב **רמי בר חמא**: מצותו כל שלשים יום - מכאן ואילך, או פודה או עורפו - מאי? לאו מצוה לשהותו כל שלשים יום?! **אלא!** מצוה לפדותו כל שלשים יום! {אי הכי, "מכאן ואילך, או פודה או עובר עליו" מיבעי ליה! | **אלא** אמר **רבא**: לא קשיא - הא רבי אליעזר דמקשי, הא רבנן דלא מקשי!

משנה: לא רצה לפדותו, עורפו מאחוריו וקוברו. מצות הפדייה קודמת למצות עריפה, שנאמר: (שמות יג) "אם לא תפדה וערפתו". מצות יעידה קודמת למצות הפדייה, שנאמר: (שמות כא) "אשר לא יעדה והפדה". מצות הייבוס קודמת למצות חליצה בראשונה, שהיו מתכוונין לשם מצוה, ועכשיו, שאין מתכוונין לשם מצוה, אמרו: מצות חליצה קודמת למצות יבוס. מצות הגאולה באדון. הוא קודם לכל אדם, שנאמר: (ויקרא כז) "ואם לא יגאל, ונמכר בערכך"

18 ולפי זה היה נראה לנו לומר שר"א הסובר הקש זה סובר כר"ש האומר שפטר חמור מותר בהנאה

19 ושמואל אמר אינו פדוי

20 על מצוות פדיון פטר חמור אם משהה עד שלשים יום, ורק אחר שלשים יום עובר